

Kdo so ti, ki na Osankarico še vedno pošiljajo častno stražo Slovenske vojske?

Zadnji še živeči mit

Ivo Žajdela

Pohorski bataljon je zadnji še živeči mit borcev in uživalcev pridobitev revolucije. Slovenci pa se ne zavedamo, da je komunistična revolucija v temelju in za zmeraj spremenila etnično in etično strukturo slovenskega naroda.

Po uničenju Pohorskega bataljona se komunisti prek svoje izpostave na Štajerskem, štaba 4. operativne cone oziroma Franca Rozmana - Stane - niso dali. Njihov glavni namen je bil zapolnjevati prazen prostor, se širiti in tako skozi to zasedanje pripravljati ugodne okoliščine za prevzemanje oblasti ob koncu vojne. Kot že rečeno, žrtve jih pri tem niti malo niso ovirale; nasprotno, čim več jih je bilo, bolj so se navznoter in navzven legitimirali.

Tako imenovani drugi Pohorski bataljon je štab 4. operativne

cone oziroma Franc Rozman - Stane ustanovil 10. maja 1943. Za komandanta je Rozman nastavljal Vincenca Janka - Harkova za političnega komisarja pa Franto Komela. Prvi je bil delavec, star 24 let, in že prekaljen partizan od pomladi 1942, drugi pa je bil 19-letni dijak (Mirko Fajdiga, *Pohorski partizani 1943*, Maribor, 1985, str. 67). Rozman je torej vodenje nove partizanske enote na Pohorju zapal dvema mladeničema. Prvi je bil že navajen smrti in vešč ubijanja, oba skupaj pa sta bila že prežeta s partizansko ideologijo, ki še

zdaleč ni bila samo boj proti okupatorju (Nemcem), ampak tudi za prevzem oblasti oziroma komunistična revolucija.

Ubijanje za oblast Komunisti so v *Slovenskem poročevalcu* 1. junija 1943 zapisali, da je Pohorski bataljon »likvidiral nekaj denunciantov« (Fajdiga, str. 58). V literaturi, tako France Filipič, še bolj pa Fajdiga, ki je svojo knjigo o pohorskih partizanih v letu 1943 napisal kasneje in je več zamolčal, omilil in zameglil (kot pa Filipič), avtorji poleg terminov

sodelavec oziroma kolaborant uporabljajo tudi termin »denunciant«. Ti avtorji niso nikoli omenili, kaj vse se je lahko za takšnim pojmom skrivalo. Če so partizani nad neko osebo izvajali nasilje v kakršni koli obliki, potem je bila ta oseba vredna le skrajno skope oznake oziroma so jo označili z negativnim terminom in s tem je bila zanje »zgodba« (o tej osebi) končana. Ti avtorji niso nobene pozornosti posvečali, kaj vse se je lahko pri kakšni od teh oseb skrivalo oziroma kakšne vse so lahko bile njihove zgodbe. Bile so zelo

različne. Mnogi od njih so tako ali drugače nastradali zaradi partizanjenja oziroma različnih oblik partizanskega delovanja. Ali so ga spregledali in zasovražili, ko so bili borci in so partizansko enoto zapustili (v terminologiji se jih imenuje z izrazom »dezerterji«), ali pa so bili v različnih oblikah prizadeti zaradi partizanskih ropanj, groženj in povračilnih ukrepov okupatorja. Ne Filipič, še manj pa Fajdiga se v tovrstno problematiko niti za trenutek nista spustila. Vse njuno (obsežno) pisanje v knjigah o pohorskih partizanih je bilo namenjeno njihovi rehabilitaciji, poveljevanju in slavi. Če so koga izropali, mu grozili ali celo ubili, je bil to za tovrstne zgodovinarje in publiciste normalen del vojne in partizanstva. Če so koga ubili, je bil ali kolaborant ali denunciant. Dve tujki torej, ki so jima dodali še kakšno, na primer, da so takšnega človeka »likvidirali«. Niso ga umorili pač pa, po komunistično,

»likvidirali«. In če nekoga »likvidiraš« (ali »samo« ubiješ), potem je nečesa že moral biti kriv. Zpletena zgodba njegovega življenja v mesecih, letu ali celo več pred tem pa ni nikogar zanimala (in še danes ne). Bil je (samo) »denunciant«, zato so ga »likvidirali« – in sledila je samo še pika na koncu zapisanega »podatka«.

To, da pa so mnogi ljudje, ki so jim leta 1942 – in potem še naslednji dve leti in pol! – pohorski partizani grozili, tudi s smrtjo, jih pretepali, sramotili, ropali in ubijali njihove sorodnike, prijatelje ali znance, te in takšne partizane (za)sovražili, to ni nikogar zanimalo. In kot rečeno, jih še danes ne zanima.

Primer Sonje Oman - Darje V 5. in 6. nadaljevanju sem omenil morilsko akcijo treh borcev Pohorskega bataljona, Staneta Červiča - Sama, Matija Pihlerja - Sava in Janka Pihlerja - Dona, ki je 30. oktobra 1942 šla v Maribor, kjer je umorila »izdajalko« Sonjo Oman - Darjo. »Akcijo« so v povojni publicistiki imenovali kot »likvidacijo« »izdajalke«. Nejasno je, kaj naj bi v resnici izdala. Glede na to, kaj vse so počeli komunisti s svojimi partizani od poletja 1941 do jeseni 1942, je menda popolnoma jasno, da se nekateri s tem niso strinjali. Potem ko so spoznali, da pri partizanih ne gre za upornišvo, ampak v temelju za komunistično revolucijo z vsemi grozljivimi posledicami (okupatorjevi povračilni ukrepi), so jih nekateri pač zapustili. Te so razglašali za »dezerterje«, kar pa ni ne legitimen ne legalen izraz. Kakšna oseba med njimi je početje komunističnih partizanov prijavila oblasti. Ta oblast pa je bila takrat le v rokah okupatorja. Le-ta je preiskoval zločine (z okupacijo je ukinil vse civilne preiskovalne organe).

Do danes nikogar ni zanimalo, kakšna »izdajalka« je bila na primer Sonja Oman - Darja. Bila je »izdajalka« – in pika. Takšnih in podobnih »izdajalcev« je bilo med vojno (kot vedno in povsod) kar nekaj. Dopustimo možnost, da je nekdo kaj izdal brez potrebe. Kdo pa sploh ve za vso resnico pri vsakem primeru posebej? Ali: koga resnica sploh zanima? Ljudje, tudi najbolj prodorni

Tudi ti, predsednik države? Pahorjev poklon uničenim roparjem.

Novi predsednik zveze borcev Tit Turnšek slavi uničene morilce.

Predsednik SD Igor Lukšič s svojimi prebarvanimi »komunisti« na kraju uničenja. Kaj pa mesta ropov in uničevanje »pohorcev« okrog Pohorja?

Mariborski župan Fištravec izraža čast uničeni »rauberbandi«. Razumi, če moreš.

Kaj ti ljudje počnejo na Osankarici? Komu se vendar poklanjajo? (Vse fotografije je 4. januarja 2014 na shodu častilcev zlaganih mitov na Osankarici posnel Matic Štojs.)

► raziskovalci, smo zelo omejeni glede iskanja resnice. Za resnico pa vemo, da je vedno veliko bolj zapletena, kot pa jo prikazujemo. Še najmanj pa je resnica zanimala publicistiko po letu 1945.

Nasledniki so bili enaki Mirko Fajdiga je omenil (str. 59), da je bila 5. maja 1943 skupina partizanov na Planini (nad Zrečami), kjer so »zbirali krompir« in da so »odpeljali občinskega slugo Martina Lunežnika«. Kaj so z njim naredili, ali so ga potem izpustili ali so ga umorili, tega ne izvem. Samo da so ga »odpeljali«. To pa je takrat večinoma že pomenilo, da so ga potem tudi umorili.

Drugi pohorski bataljon je 21. maja 1943 ropal pri več kmetih na Resniku (Fajdiga, str. 71).

22. maja je požgal osnovno šolo na Resniku (Fajdiga, str. 71).

25. maja je ropal na Boharini in Rogli. Tega dne je ugrabil Filipa Vodovnika (lovskega čuvaja) z Rakovca. Obdolžili so ga, da je izdal prvi Pohorski bataljon in ga 28. maja umorili (Fajdiga, str. 74–75). Iskanje »krivcev« za neuspehe je bilo pri partizanstvu pravilo, model. Za vse hujše poraze so potem iskali grešnega kozla in ga tudi našli. Do danes se je znašla na

seznamu »izdajalcev« Pohorskega bataljona vrsta oseb. Vse drugo je pomembno – in »zanimivo« – samo resnica ne. Ubogi ljudje.

V noči na 1. junij 1943 so pri Sv. Kunigundi nad Zrečami iz gostilne Antonije Korošec odnesli 6.400 cigaret, tobak, cigare, mošt in kruh. Pri trgovki Tereziji Sadek pa so pokradli poleg cigaret, sladkorja še precej moke in drugih živil (Fajdiga, str. 75).

In tako naprej do konca vojne. Potem pa je kraja tako postala del politike komunističnega režima.

Titovi »pretorijanci« To, kar se je dogajalo v Pohorskem odredu januarja 1944, je publicistika poimenovala z izrazom pohorska afera. Neke izraze si pač treba izmisliti, da z njimi poimenujemo pojav. Ko pa pogledamo bistvo dogajanja, potem izraz »afera« ni več primeren, saj je šlo »samo« za nadaljevanje zločinskega početja komunistične vojske, imenovane partizani.

Preden na kratko omenim neskončno partizansko nasilje okoli t. i. pohorske afere, naj na kratko omenim še nekaj. Že t. i. prva proletarska brigada v Bosni je bila leta 1941 ustanovljena kot pretorijanska garda, namenjena za

varovanje komunistične klike, poimenovane »vrhovni štab«, s Titom in Kardeljem na čelu. Če pogledamo delovanje in gibanje tega »vrhovnega štaba« v Bosni od leta 1941 do Drvarja 25. maja 1944, ko so Tita z njegovim celotnim »vrhovnim štabom« (74 oseb) rešili gotovega uničenja Angleži, ko so ga s posebno letalsko akcijo prepeljali iz Bosne v Italijo, potem pa na otok Vis, vidimo, da so se partizanske enote okoli »vrhovnega štaba« bojevale kot »pretorijanska garda«. Varovale so uzurpatorja. Seveda, ko je Tito videl, kako mu gredo Angleži na roko, si je lahko privoščil vse. Predvsem pa nadaljevanje revolucionarnega zasedanja oblasti. Revolucionarnega pa je pomenilo: s popolnim nasiljem.

Samo trije podatki: V t. i. bitki na Neretvi je za rešitev Tita in njegovega »vrhovnega štaba« bilo ubitih 8.000, na Sutjeski 7.500, v Drvarju pa 6.240 partizanov. Za komunistično-partizansko vodstvo število ubitih nikoli ni bilo nikakršen problem, saj so bili ti ubiti samo sredstvo za dosego cilja, to je oblasti. Nove borbe pa so z lahko to lovili na svoje medene limanice.

Vojaške milice partije Takšno »politiko«, revolucionarnega zavzemanja

oblasti, sta Tito in Kardelj začrtala in potem striktno izvajala ves čas od leta 1941. Na roko so jima šli mnogi zunanji pogoji (predvsem okupatorska zasedba ozemelj), notranje pa sta ustvarjala in vodila sama. Notranji so bili revolucionarno nasilje, kar pomeni dosledno in brezobzirno uničevanje vseh, ki bi lahko kakor koli preprečevali ali oteževali komunistom prevzemanje oblasti.

Vse partizanske enote povsod po Jugoslaviji so bile zato samo vojaške milice komunistične partije. Njihov ustroj je bil natančno določen. Njihovo organiziranje je bilo povsem v rokah najbolj zaupnih komunistov. Zato napake v obliki kakšnih bolj politično samostojnih enot sploh niso bile mogoče. Moč tej vojski sta dajala stroga disciplina, ideološka indoktrinacija (mnogokrat prikrita za domoljubem; na primer na Primorskem), dosledno uničevanje vsega »krivega« in samo sumljivega, posledično temu pa strah (znotraj in zunaj te vojske). Strah je bil orodje za vse.

Partizani in nasilje Če pogledamo Slovenijo, je bilo povsod, kjer so bili partizani, tudi nasilje. V preteklosti se je veliko zavajalo

javnost, da je bilo partizansko nasilje le na Dolenjskem in Notranjskem, kjer da so bile postojanke vaških straž in kasneje domobranci. V resnici pa je bilo to nasilje (revolucionarni teror) povsod, na Gorenjskem, na Štajerskem in na Primorskem. Le prikrivali so ga bolj. Na Dolenjskem in Notranjskem pa ga niso skrivali, saj je bilo nasilje sredstvo za povzročanje strahu med prebivalstvom.

Če pogledamo Dolenjsko, kjer je ostalo po drugi svetovni vojni precej skrivačev pred nasiljem partizanov, so nasilje z vojaškimi milicami izvajali še precej časa po vojni. Posledično so prebivalstvo celotnih pokrajin povsem zastrašili in jim tako v naslednjih desetletjih z lahkoto vladali (ko sem spomladi 2012 zbiral podatke za knjigo o revolucionarnem nasilju na širšem območju Šentruperta na Dolenjskem, sem se nenehno srečeval s strahom, ki je ostal v ljudeh; mnoge ljudi je ta strah popolnoma obvladoval, tako da mi niso hoteli nič povedati ali pa so mi celo prepovedali objavo povedanega).

Za to vladanje so se uporabljali različni izrazi: revolucija, komunizem, socializem, samoupravljanje, levica. Toliko, da bomo vedeli, kaj nekateri izrazi pomenijo, potem ko jih nekateri mladeniči danes spet poskušajo vpeljati v slovensko družbo (npr. »demokratski socializem« ter podobne zvarke in nesmisle iz delavnic totalitarizmov).

Partizanski morilci Ta okvir je bil nujen, da bomo lažje razumeli partizansko nasilje (navznoter in navzven) na Štajerskem od leta 1941 do 1945. Kot že rečeno, je bilo navzoče ves čas. O njem sem nekaj v svojih člankih v preteklosti pisal že sam (in so zato javno dostopni, na primer na spletni strani www2.scnr.si), nekaj tudi v tej nadaljevalki.

Z uničenjem Pohorskega bataljona se je torej partizansko nasilje ne samo nadaljevalo, ampak še stopnjevalo. Poleg treh »špancev«, Franca Rozmana - Staneta, Dušana Kvedra - Tomaža in Petra Staneta - Skale, ki so od jeseni 1941 do poletja 1943 vodili partizansko »politiko« na Štajerskem, katere sestavni del so bili brezobzirni

in strahotni zločini (partizani so umorili veliko civilistov), so bili med glavnimi morilci, če omenim samo najvidnejše: Mitja Ribičič, Boris Čizmek - Bor, Rudi Knez - Silas, Ivan Tlaker - Luka in Aleksandar Vojinović - Vojin.

V tej nadaljevalki sem omenil že več umorov civilistov. Eno od jeder leta 1942, kjer so bili partizani le morilska drhal, je bil Kamniški bataljon, ki ga je vodil Matija Blejc - Matevž, v njem pa sta morilsko delo opravljala predvsem Rudi Knez - Silas in Boris Čizmek - Bor. Po uničenju Pohorskega bataljona so partizani Kamniško-savinjskega odreda spomladi 1943 na kamniškem in zasavskem območju umorili okoli 30 ljudi. Tudi zdaj je tam moril Rudi Knez - Silas, ki pa se mu je pridružil »novi obraz«, Mitja Ribičič - Ciril, ki je bil v tem času tam politični komisar Kamniško-savinjskega odreda.

Žrtve revolucije Beda našega zgodovinopisja, popolna beda, je, da se doslej raziskovanja tega in praktično vsega drugega

partizanskega nasilja sploh še niso lotili, pa čeprav je komunizem padel že pred 24 leti. Še več, tej kot tudi mnogim drugim temam, povezanim z revolucionarnim nasiljem, se skrbno izogibajo, saj želijo ohraniti t. i. NOB čim bolj neomadeževan.

Ko sem omenil še druge teme, povezane z revolucionarnim nasiljem, sem mislil na veliko vrst posrednega nasilja zaradi komunistične revolucije: to so streljanja žrtev povračilnih ukrepov (»talcev«), požigi domov in vasi, izgoni v taborišča - in tudi obstoj celotne problematike protirevolucije, ki je nastala zaradi revolucionarnega nasilja. Zato se vsi tisti, ki za Slovenijo med vojno uporabljajo termin »državljska vojna« motijo. Nekritična uporaba tega termina je tudi krivična do žrtev revolucije. Prav tako se »motijo« (bolj namereno in zavestno) tudi tisti, ki tendenciozno predalčkajo žrtve. Tako večkrat beremo, naj bi bilo število žrtev na strani revolucije in protirevolucije približno

enako, kar pa sploh ni res. Prav vse, kar pogledamo - seveda, razen idealističnih konstruktorov - nam jasno govori le eno: za večino žrtev med drugo svetovno vojno so krivi komunisti s svojimi partizanskimi milicami.

Ampak vse to terja številne in podrobne študije, ki jih pa naši zgodovinarji ne delajo.

Ubijanje »vrinjenecv« Vrnimo se k partizanski moriji na Štajerskem po uničenju Pohorskega bataljona. V začetku jeseni 1943 (potem ko je komunistični »glavni štab« na Dolenjskem uničil protirevolucijo v obliki vaških straž in manjšo skupino JVvD) je Aleksandar Vojinović - Vojin v obnovljenem (»drugem«) Pohorskem bataljonu umoril najprej nekega srbskega »četnika«, v naslednjih dneh pa še šest t. i. novincev, ki so se pridružili partizanom na Pohorju (prišli so iz ljubljanske smeri). To je bil po mnenju nekaterih začetek t. i. pohorske afere.

Rudi Knez - Silas je v Koroškem bataljonu umoril dva »novinca«, potem ko ju je zverinsko mučil in jima za »priznanje«, da sta vrinjenca gestapa, sugeriral odgovore. Na ta način, z okrutnim mučenjem, so potem »uničili« še vrsto »vrinjenih gestapovcev« - v resnici pa povsem nedolžnih ljudi.

Poglejmo nekaj umorov novincev, ki so prišli v partizane, in jih je v knjigi *Pohorski partizani 1943* (Maribor, 1985, str. 279) navedel Mirko Fajdiga.

30. septembra 1943 so prišli k Sv. Kunigundi (danes Gorenje nad Zrečami) trije »novinci«. Pohorski partizani so jih okrivili za »sumljive plavogardiste« in jih ustrelili (Fajdiga, str. 374).

9. oktobra 1943 so spet ustrelili tri »novince«, ki so jih obdolžili plavogardizma: Franja Vraberja, Črtomirja Majerja in Janeza Jezo (Fajdiga, str. 374).

Konec decembra 1943 so ustrelili Vinka Jamnika - Belija in Tončka Skočirja - Črnega. 7. januarja 1944 pa še Toneta Slemnika - Urha (Fajdiga, str. 380). **D**

Nadaljevanje prihodnjič

Ugrabitev praporjev: totalitarnim nasilno, saj drugega ne znajo početi, pridružujejo demokratične.

Poglejte jih, še naprej častijo »uniformo«, ki je pustošila po Sloveniji.

